

Monitoring izvještaj o radu policije i tužilaštva u domenu ljudskih prava LGBTIQ osoba

CRNA GORA
MINISTARSTVO ZA LJUDSKA
I MANJINSKA PRAVA

Ova publikacija je finansirana kroz projekat „Unapređenje kvaliteta života LGBTIQ osoba na lokalnom nivou, kroz izgradnju kapaciteta policije, tužilaštva i lokalnih samouprava”, koji je podržan od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava Crne Gore. Mišljenja, ocjene, zaključci i iznesene preporuke su djelo autora, i ne odražavaju obavezno stavove Ministarstva za ljudska i manjinska prava kao donatora.

Uvod

Monitoring izvještaj o radu policije i tužilaštva u domenu LGBTIQ prava kreiran je sa idejom prikupljanja relevantnih podataka o postupanju i aktivnostima Uprave policije i crnogorskih tužilaštava, a sve u cilju unaprjeđenja postojeće prakse.

Izvještaj je, radi lakšeg razumijevanja podijeljen na više nezavisnih cjelina koje tretiraju sami odnos institucija Uprave policije i crnogorskih tužilaštava u konkretnim slučajevima nasilja, diskriminacije, prijetnji i drugih incidenata učinjenih na štetu LGBTIQ zajednice, ali i komunikaciju, nezavisne napore i inicijative implementirane sa ciljem izgradnje povjerenja i povećanja kapaciteta policijskih službenika za rad sa LGBTIQ zajednicom.

Uprkos činjenici da Uprava policije i crnogorska tužilaštva već gotovo deceniju unaprijed aktivno sarađuju sa LGBTIQ zajednicom, i dalje se bilježi značajan nivo nepovjerenja kada je u pitanju samostalno prijavljivanje slučajeva, bez podrške organizacija civilnog društva koje služe kao posrednici između žrtava i sistema. Od izuzetne je važnosti što je ova problematika prepoznata i što su inicirani napori da se ista prevaziđe. Ovdje govorimo o inicijativama kao što su Tim povjerenja i održavanje redovnih obuka namjenjenih policijskim službenicima i tužiocima. Navedene aktivnosti su obrađene u zasebnim djelovima izvještaja, imajući u vidu njihov značaj i rezultate.

Dodatno, izvještaj obuhvata i monitoring novih podzakonskih akata kao što je novousvojena "Strategija za unaprjeđenje kvaliteta života LGBTIQ osoba u Crnoj Gori – 2019-2023" u domenu predviđenih aktivnosti namijenjenih crnogorskoj policiji i tužilaštvu. Imajući u vidu činjenicu da Strategija za LGBTIQ zajednicu predstavlja najrelevantniji dokument koji sadrži pregled aktivnosti i ciljeva postavljenih od strane Vlade Crne Gore za period od pet godina, kraća analiza ovog dokumenta uključena je u ovaj monitoring izvještaj.

U preposljednjem dijelu, monitoring izvještaj sadrži i sažet pregled prijavljenih slučajeva nasilja, prijetnji i diskriminacije upućene ka LGBTIQ zajednici, kao i relevantnu statistiku u posmatranom periodu baziranu na informacijama dobijenim od partnerskih organizacija koje djeluju na polju zaštite prava LGBTIQ osoba.

Konačno, monitoring izvještaj sadrži finalna razmatranja i ocjene sveukupnog stanja kada je u pitanju rad Uprave policije i crnogorskih tužilaštava sa LGBTIQ zajednicom.

Pregled predviđenih ciljeva i aktivnosti novousvojene Strategije relevantnih za rad crnogorske policije i tužilaštava

Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019 – 2023, kao nastavak strateškog usmjerenja Vlade Crne Gore, usvojena je 21. marta 2019. godine, sa pratećim Akcionim planom za 2019. godinu.

Kako se navodi u saopštenju¹ Ministarstva za ljudska i manjinska prava, sigurnost i jednakost u ostvarivanju prava svih svojih građana i građanki, predstavlja ključni prioritet Vlade Crne Gore. U tom kontekstu ostvarivanje i zaštita prava LGBTI osoba se nalazi u vrhu njene agende o ljudskim pravima.

S tim u vezi, Vlada Crne Gore je na sjednici usvojila drugi po redu nacionalni dokument iz oblasti unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023. i prateći Akcioni plan za 2019. godinu.

Strategija, kako se navodi, predstavlja izraz kontinuiteta politike Vlade Crne Gore i njene riješenosti da socijalnu isključenost LGBTI osoba u crnogorskom društvu i diskriminaciju svede na najmanji mogući stepen, te unaprijedi kvalitet njihovog života. Realizacija njenih mjera predstavljaće rezultat udruženih napora Vlade Crne Gore, organizacija civilnog društva i brojnih međunarodnih partnera, a njenom implementacijom dodatno će se osnažiti principi slobode, demokratije, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava i sloboda LGBTI osoba.

Ovaj dokument predstavlja odgovor na uočen izazov u vezi sa punim društvenim prihvatanjem LGBTI osoba, te dodatnim jačanjem društvene percepcije o važnosti poštovanja ljudskih prava i sloboda svih naših građana i građanki.

Strategija se temelji na izvještajima i preporukama brojnih međunarodnih tijela, kojima su sugerisana unapređenja u politici zaštite LGBTI osoba, posebno sa aspekta primjene zakona na zaštitu njihovih prava i sloboda, kao i sa aspekta njihove bolje inkluzije u različitim sferama društvenog života.

Sredstva potrebna za realizaciju mjera iz petogodišnje strategije biće obezbijedena u budžetu Crne Gore.

Uvidom u usvojeni strateški dokument, dostupnim na sajtu Ministarstva za ljudska i manjinska prava, kao i uvidom u Akcioni plan Strategije za 2019. godinu, izdvojene su predviđene aktivnosti i ciljevi koji se tiču rada Uprave policije i crnogorskih tužilaštava u domenu bezbjednosti i zaštite ljudskih prava LGBTI osoba.

Navedene aktivnosti su obrađene i predstavljene u nastavku:

U prvom dijelu strateškog dokumenta naznačen je zakonodavni okvir koji služi kao osnova same strategije. U dijelu "Nacionalni zakonodavni i strateški okvir" definisani su sljedeći zakonski akti:

1. **Ustav Crne Gore** – za koji se navodi da daje pravnu osnovu za promovisanje, jačanje i unapređenje zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda, uključujući i prava i slobode

¹ Saopštenje Ministarstva za ljudska i manjinska prava objavljeno dana 21.02.2019.godine - <http://www.mmp.gov.me/vijesti/197466/Kvalitet-zivota-LGBTI-osoba-nastavlja-da-se-unapreduje-kroz-novi-strateski-dokument.html>

lezbejki, gejeva, biseksualaca/ki, transrodnih i interseksualnih osoba (u daljem tekstu: LGBTI) i potvrđuje obavezu Crne Gore da poštuje međunarodne standarde u tom kontekstu. Pravna osnova za promovisanje, jačanje i unaprjeđenje zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda sadržana u Ustavu Crne Gore je dalje operacionalizovana kroz posebne zakone.

2. Krivični zakon Crne Gore – kroz sljedeće članove:

- **Član 159 Povreda ravnopravnosti**
- **Član 433 Rasna i druga diskriminacija**
- **Član 42a – posebna okolnost za odmjeravanje kazne za djelo učinjeno iz mržnje**

3. Zakon o zabrani diskriminacije

- **Član 9a – kao poseban oblik diskriminacije definisan je i govor mržnje**

4. Zakon o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore

U konkretnom djelovanju Uprave policije i tužilaca u radu sa LGBTIQ osobama, Strategija definiše sljedeći strateški cilj:

Strateški cilj 2: „Unaprijeđen normativni okvir i njegova primjena za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba”

Kada je u pitanju konkretno rad Uprave policije, definisani su sljedeći operativni ciljevi i mjere:

Operativni cilj 2.1: „Podignut nivo obučenosti policijskih službenika za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba“

U sklopu gore navedenog operativnog cilja definisane su sljedeće mjere:

- **Mjera 2.1.1:** Edukovati pripadnike policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama
- **Mjera 2.1.2:** Edukovati pripadnike policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.
- **Mjera 2.1.3:** Edukovati pripadnike policije u Grupi za borbu protiv visokotehnološkog kriminala SKP-a u Upravi policije za suzbijanje govora mržnje na internetu.
- **Mjera 2.1.4:** Kontinuirano realizovati dijalog Uprave policije i LGBTI zajednice o pitanjima bezbjednosti LGBTI osoba.
- **Mjera 2.1.5:** Inkorporirati u nastavni plan i program Policijske akademije temu procesuiranja zločina iz mržnje.
- **Mjera 2.1.6:** Izraditi smjernice za postupanje policijskih službenika tokom procesuiranja slučajeva zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.

U domenu rada tužilaca sa LGBTIQ zajednicom definisani su sljedeći operativni ciljevi i mjere:

Operativni cilj 2.2: „Podignut nivo obučenosti tužilaca za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba“

U sklopu gore navedenog operativnog cilja definisane su sljedeće mjere:

- **Mjera 2.2.1:** Edukovati tužioce za senzibilan rad sa LGBTI osobama.
- **Mjera 2.2.2:** Edukovati tužioce za prepoznavanje i procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama, sa posebnim fokusom na primjenu člana 42a Krivičnog zakona Crne Gore.

Dodatno, Strategija definiše i sljedeći operativni cilj:

Operativni cilj 2:5: „Kreirane pretpostavke za efikasan monitoring primjene krivičnog i prekršajnog zakonodavstva sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije i nasilja“

U sklopu navedenog operativnog cilja definisane su sljedeće mjere:

- **Mjera 2.5.1:** Uraditi analizu primjene Zakona o zabrani diskriminacije sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije.
- **Mjera 2.5.2:** Izvršiti ocjenu uticaja obuka za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama
- **Mjera 2.5.3:** Inicirati dijalog sa pravosudnim organima radi uspostavljanja funkcionalnog sistema za prikupljanje raščlanjenih podataka u vezi sa procesuiranim slučajevima zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.

Aktivnosti predviđene Akcionim planom Strategije za 2019. godinu

U **Akcionom planu** Strategije za unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. za 2019. godinu predviđena je implementacija sljedećih aktivnosti koje su vezane za rad Uprave policije i crnogorskih tužilaštava:

U sklopu **Mjere 2.1.1.** “Edukovati pripadnike policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama” predviđeno je održavanje edukativne radionice za pripadnike policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama iz sjevernog regiona Crne Gore. Aktivnost podrazumijeva obučavanje 40 pripadnika Uprave policije. Ključni nosilac aktivnosti je Uprava policije, a predviđeni vremenski okvir je I-IV kvartal. Predviđeni budžet za ovu aktivnost je 1600 eura.

U sklopu **Mjere 2.1.2** “Edukovati pripadnike policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama”, predviđene su edukativne radionice za pripadnike policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama iz centralnog regiona Crne Gore. Aktivnost podrazumijeva obučavanje 40 pripadnika Uprave policije. Ključni nosilac aktivnosti je Uprava policije, a predviđeni vremenski okvir je I-IV kvartal. Predviđeni budžet za ovu aktivnost je 3300 eura.

U sklopu **Mjere 2.1.4** “Kontinuirano realizovati dijalog Uprave policije i LGBTI zajednice o pitanjima bezbjednosti LGBTI osoba”, predviđeno je održavanje četiri sastanka Tima povjerenja Uprave policije i LGBTI zajednice. Ključni nosilac aktivnosti je Uprava policije, a predviđeni vremenski okvir je I-IV kvartal. Predviđeni budžet za ovu aktivnost je 400 eura.

U sklopu **Mjere 2.2.2** “Edukovati tužioce za prepoznavanje i procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama sa posebnim fokusom na primjenu člana 42a Krivičnog zakona Crne Gore”, predviđena je realizacija edukativne radionice za obuku tri odsto tužilaca za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama. Ključni nosilac aktivnosti je Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, a predviđeni vremenski okvir održavanja je III-IV kvartal. Postavljeni budžet je 1500 eura.

Saradnja i komunikacija organizacija civilnog društva iz domena LGBTIQ prava sa Upravom policije – opšte ocjene

U toku početnih godina vidljivog i autentičnog zagovaranja za prava LGBTIQ osoba u Crnoj Gori stepen povjerenja LGBT osoba u crnogorsku policiju nije bio na odgovarajućem nivou, imajući u vidu činjenicu da se saradnja između LGBT zajednice i policije tek uspostavljala i LGBT osobe nisu znale da li mogu da očekuju podršku od policije i u kojoj mjeri će ona biti izražena. Međutim, zahvaljući ukupnim reformama, povjerenje javnosti, pa time u LGBT zajednice, iz godine u godinu raste.

Kada govorimo o saradnji i komunikaciji organizacija civilnog društva iz domena LGBTIQ prava sa pripadnicima Uprave policije, konkretno u toku 2019. godine, opšta ocjena je da su profesionalnost i partnerski odnos primarna karakteristika ovog odnosa. LGBTIQ organizacije koje se primarno bave unaprjeđenjem bezbjednosti, kao i krivičnopravnom zaštitom LGBTIQ osoba, u toku 2019. godine nisu identifikovale značajne probleme u komunikaciji i saradnji sa policijskim službenicima.

U toku 2019. godine, ka Upravi policije upućeno je više od stotinu prijava slučajeva nasilja, prijetnji, govora mržnje i drugih incidenata učinjenih na štetu LGBTIQ zajednice i kod procesa prijavljivanja, kao i dalje komunikacije povodom statusa slučajeva nije bilo poteškoća i prepreka. Kada je u pitanju razmjena statističkih podataka o slučajevima za potrebe izrade stručnih publikacija ona se odvija neometano i direktno.

Uspostavljena LGBTIQ kontakt mreža policijskih službenika koji su zaduženi za komunikaciju sa zajednicom, u praksi funkcionise na zadovoljavajućem nivou, omogućavajući neposredan i direktan kontakt. Ovakav pristup za rezultat ima povećanje povjerenja između LGBTIQ zajednice i Uprave policije.

Dodatni napor u cilju povećanja povjerenja između LGBTIQ zajednice i Uprave policije aktivno se ulažu kroz redovno funkcionisanje Tima povjerenja, o čemu će detaljno biti riječi u narednom poglavlju.

Dodatno, kada je u pitanju saradnja između LGBTIQ zajednice i Uprave policije u domenu obuka, neophodno je konstatovati da Uprava policije bez smetnji, u partnerskom duhu, učestvuje u samim obukama, kroz selektovanje i delegiranje policijskih službenika za učešće u samim treninzima i obukama.

Pored gore navedenih aktivnosti realizovanih u saradnji sa Upravom policije, neophodno je pomenuti i ulogu Uprave policije u čuvanju i obezbjeđivanju javnih događaja LGBTIQ zajednice kao što su Povorke ponosa, javni skupovi, društvena okupljanja LGBTIQ zajednice i slično. Pomenute aktivnosti se realizuju uz potpunu podršku policijskih službenika i u toku 2019. godine nije bilo zamjerki niti neprofesionalnog djelovanja u tom kontekstu.

Konačno, neophodno je dodatno ojačati povjerenje pojedinih članova/ica LGBTIQ zajednice kada je u pitanju samostalno prijavljivanje slučajeva nasilja, govora mržnje i diskriminacije. Sve podnesene prijave u toku 2019. godine podnesene su uz podršku civilnog sektora, i u tom domenu je neophodno ohrabriti samostalno djelovanje LGBTIQ osoba, jer je to najbolji indikator povećanja i stvarnog razvijanja povjerenja u instituciju policije.

Funkcionisanje Tima povjerenja između Uprave policije i LGBTIQ zajednice

Tim povjerenja LGBTIQ zajednice i Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore je koncept koji je, u zemljama Balkana i ovom dijelu Evrope, po prvi put uspješno implementirala nevladina organizacija "LGBT Forum Progres". Funkcija Tima je da snaži kontakte, međusobno razumijevanje i saradnju između policije i LGBT zajednice. Tim povjerenja pomaže registrovanje i prijavljivanje nasilja i govora mržnje nad LGBT osobama, uspješno procesuiranje i poboljšava informisanost LGBT zajednice o preduzetim policijskim radnjama. Tim povjerenja policije i LGBT zajednice, postojanjem i funkcionisanjem, doprinosi znanju i osjećaju, kod LGBT osoba, da su bezbjedni i zaštićeni od bilo kog oblika diskriminacije, uznemiravanja, zastrašivanja i nasilja.²

U julu 2019. godine, oformljen je novi saziv Tima povjerenja, a 1. jula 2019. godine, Tim je održao prvi sastanak u novom sazivu. Kako je saopšteno iz Ministarstva unutrašnjih poslova, saopštenjem³ od istog dana "Tim je konstatovao da nevladine organizacije koje se bave zaštitom prava LGBTI osoba i Uprava policije u kontinuitetu imaju kvalitetnu saradnju, te da će se Tim starati da saradnja u narednom periodu bude dalje unaprijeđena.

Članovi Tima povjerenja su se složili da je prethodni Akcioni plan Tima potrebno inovirati, kako bi aktivnosti Tima bile konkretnije, što će dalje doprinijeti stalnom praćenju problematike bezbjednosti LGBTI osoba, snaženju povjerenja i rješavanju konkretnih slučajeva od važnosti za LGBTI zajednicu. Tim povjerenja se složio da je potrebno i dalje sprovesti aktivnosti na senzibilizaciji policijskih službenika, posebno onih koji po prirodi posla dolaze u kontakt sa osjetljivim grupama među kojima su i LGBTI osobe, te će se stoga obuke namijenjene policijskim službenicima, početni i napredni nivo, nastaviti, a što je u skladu sa planom obuka predviđenim „Strategijom za unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba za period 2019 – 2023“ koju je usvojila Vlada.

Uprava policije i Ministarstvo unutrašnjih poslova pružaju maksimalnu podršku radu Tima povjerenja koji predstavlja važnu sponu između LGBTI zajednice i Uprave policije. Tim je, između ostalog, u prethodnom mandatu organizovao niz posjeta centrima bezbjednosti policije kako bi se unaprijedila međusobna komunikacija koja je inače kvalitetna. Tim povjerenja je sprovodio i druge aktivnosti koje su doprinijele prevenciji nasilja nad LGBTI osobama kao i uspješnom procesuiranju lica koja su sprovodila neki od vidova nasilja nad osobama iz LGBTI zajednice.

Tim povjerenja će, dogovoreno je, dodatno jačati mrežu LGBTI kontakt policijskih službenika u svim centrima bezbjednosti, što je važno za efikasniju komunikaciju LGBTI zajednice i policije na lokalnim nivoima, a što doprinosi daljem unaprjeđenju zaštite prava LGBTI osoba.

Tim povjerenja, formiran rješenjem ministra unutrašnjih poslova, čine službenici Uprave policije, službenici Ministarstva unutrašnjih poslova i predstavnici nevladinih organizacija koje

² Publikacija "Policija, tolerancija i prihvatanje identiteta" – LGBT Forum Progres, 2013. godina

³ Saopštenje Tima povjerenja dostupno na: <http://www.gov.me/pretraga/204168/Tim-povjerenja-LGBT-zajednice-i-Uprave-policije-odrzao-prvi-sastanak-Maksimalna-podrska-Uprave-policije-i-MUP-a-radu-Tima-povjer.html>

se bave zaštitom prava LGBTI osoba – LGBT Forum Progres, LGBTIQ Socijalni centar, Juventas, Queer Montenegro i SPECTRA.

Računajući i prvi, konsultativni sastanak Tima povjerenja u novom sazivu, u toku 2019. godine, ukupno je održano četiri sastanka Tima povjerenja, što je u skladu sa predviđenim brojem sastanaka u Akcionom planu Strategije za unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za 2019. godinu.

Tim povjerenja je u toku sastanaka diskutovao o svim aktuelnostima podnesenih prijava u toku tekuće godine, njihovom statusu, programima obuka namijenjenih policijskim službenicima, obezbjeđivanju javnih događaja LGBTIQ zajednice od strane Uprave policije, kao i svim drugim aktuelnostima koje mogu doprinijeti izgradnji odnosa, kapaciteta i poboljšanju prakse Uprave policije kada je u pitanju rad sa LGBTIQ osobama.

Još jedna od prednosti ovakvog pristupa leži upravo u neposrednosti i direktnosti pristupa komunikaciji, imajući u vidu činjenicu da se potencijalno negativno postupanje policijskih službenika može predvidjeti na osnovu regionalnih iskustava, te se otvara prostor za proaktivno djelovanje. Proaktivno djelovanje realizuje se kroz kreiranje novih programa obuka za policijske službenike, kreiranih specifično kao odgovor na potencijalni problem.

Promocija koncepta besplatne pravne pomoći u slučajevima nasilja, govora i zločina iz mržnje i diskriminacije LGBTIQ osoba u Crnoj Gori

Nevladina organizacija LGBT Forum Progres je u toku 2019. godine, u sklopu projekta “Promocija besplatne pravne pomoći LGBTIQ osobama”, realizovanog uz finansijsku podršku Ministarstva pravde, realizovala više aktivnosti namijenjene ohrabrenju LGBTIQ osoba da prijave slučajeve nasilja, govora i zločina iz mržnje i diskriminacije.

U sklopu samog projekta realizovane su sljedeće aktivnosti:

- 1. Kreiranje i diseminacija informativnog lifleta “Besplatna pravna pomoć za sve”-** Flajer je kreiran sa ciljem upoznavanja LGBTIQ osoba sa servisom besplatne pravne pomoći, uslovima za pristup i korišćenje besplatne pravne pomoći kao i obimu raspoloživih usluga ovog servisa, a sve u skladu sa Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći. Suština servisa besplatne pravne pomoći odnosi se na ostvarivanje prava na pravično suđenje za sva ona lica koja nisu u mogućnosti da sebi pokriju troškove pravnog postupka i zastupanja.
- 2. Pružanje besplatne pravne pomoći LGBTIQ osobama** – u sklopu projekta, u periodu od 12 mjeseci, LGBTIQ zajednici, žrtvama nasilja, diskriminacije, govora i zločina iz mržnje, na raspolaganje je stavljen pravni zastupnik. Više desetina osoba iskoristilo je pomenuti servis besplatne pravne pomoći. Usluge koje postoje u sklopu servisa besplatne pravne pomoći su: **Pravno obavještenje:** opšte obavještenje o propisanim pravilima i obavezama iz određene pravne oblasti, postupku ostvarivanja prava i obaveza pokušaja vansudskog rješavanja spora, **Pravni savjet:** koji predstavlja detaljno obavještenje o načinu i mogućnostima rješavanja određenog pravnog pitanja u konkretnoj pravnoj stvari, **Sastavljanje pismena:** sastavljanje tužbe ili drugog akta kojim se pokreće postupak, žalbe, ustavne žalbe ili akta kojim se inicira postupak zaštite pred Evropskim sudom

za ljudska prava. **Zastupanje:** podrazumijeva preduzimanje procesnih radnji pred sudom, Državnim tužilaštvom, Ustavnim sudom Crne Gore i u postupku za vansudsko rješavanje sporova u skladu sa zakonom.

- 3. Kompilacija i monitoring podnesenih prijava i tekućih slučajeva** – U sklopu projekta takođe je realizovan detaljni monitoring podnesenih prijava kao i slučajeva koji uključuju LGBTIQ zajednicu. Preko stotinu slučajeva je obrađeno predmetnom publikacijom koja predstavlja kontinuirani napor ove nevladine organizacije da vrši monitoring slučajeva u kojim su LGBTIQ osobe oštećene strane. Kreiranjem i diseminacijom “data collection” publikacija direktno se kreira registar policijske i tužilačke prakse, te se na taj način mogu prepoznati potencijalni pristupi, trendovi, ali i pozitivni primjeri kada je u pitanju procesuiranje slučajeva

Obuke, treninzi i panel diskusije namijenjene policijskim službenicima i tužiocima za rad sa LGBTIQ zajednicom

Policijske LGBT obuke, na kojima posebno insistiraju Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova i nevladine organizacije koje se primarno bave unaprjeđenjem prava i kvaliteta života LGBTIQ osoba, nedvosmisleno pomažu da se stvari i prilike bolje razumiju kao i da se savjesnije i odgovornije postupaju prema LGBT zajednici.

Gotovo decenija sprovođenja i implementiranja obuka namijenjenih policijskim službenicima/cama, rezultirala je neporecivim povećanjem kapaciteta Uprave policije u više oblasti, uključujući i u radu sa LGBTIQ zajednicom. Međutim, sa porastom vidljivosti i javnog aktivizma i povećanjem saradnje i komunikacije između LGBTIQ zajednice i Uprave policije, došlo je do povećanja potreba za kontinuitetom obuka policijskih službenika.

Pozitivna praksa održavanja obuka i specijalizovanih treninga, u cilju kontinuiranog uvećanja broja policijskih službenika obučanih za rad sa LGBTIQ zajednicom nastavila se i u toku 2019. godine. Fokus sprovedenih obuka bili su službenici na lokalnom nivou. U nastavku slijedi opis sprovedenih obuka:

Cetinje

Nevladina fondacija „Građanska alijansa“, u partnerstvu sa nevladinom organizacijom LGBTIQ Socijalni Centar, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Vrhovnim državnim tužilaštvom i Upravom policije organizovala je u srijedu i četvrtak, 29. i 30. juna, tematske treninge o prihvatanju i zaštiti LGBTIQ osoba na lokalnom nivou.

Treninzi su bili organizovani za tužioce/tužiteljke i predstavnike/ce Osnovnog državnog tužilaštva na Cetinju i službenike/ce Odjeljenja bezbjednosti Cetinje. Pored ovih treninga, organizovan je i konsultativni sastanak sa predstavnicima Prijestonice Cetinje, koji je imao za cilj razvoj dijaloga između nevladinog sektora i Prijestonice u domenu saradnje u oblastima od značaja za LGBTIQ zajednicu na Cetinju.

Ova aktivnost realizovana je u okviru projekta „Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTIQ osoba na lokalnom nivou, kroz izgradnju kapaciteta policije, tužilaštva i lokalnih samouprava“, koji je finansijski podržalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

Treninzima je prisustvovala državna tužiteljka sa Cetinja gospođa Sanja Radunović i njene dvije saradnice iz Osnovnog državnog tužilaštva, kao i pomoćnik komandira Odjeljenja

bezbjednosti Cetinje, g. Veselin Radulović, dvije policijske službenice i jedan službenik. Niko od prisutnih do sada nije pohađao slične treninge, a nisu imali ni značajnog iskustva u radu sa LGBTIQ zajednicom, izuzev nekoliko slučajeva po kojima su u tužilaštvu i policiji postupali od 2013. godine.

Sam trening sastojao se iz tri tematske oblasti i omogućila je učesnicima/ama da se na razumljiv i neposredan način upoznaju sa LGBTIQ terminologijom, problemom nasilja nad LGBTIQ populacijom, društvenim mitovima i stereotipima i njihovoj ukorijenjenosti i rasprostranjenosti u manjim sredinama, kao i o institucionalnoj saradnji na unaprjeđenju bezbjednosti LGBTIQ zajednice. Pored navedenog, učesnici/e treninga su imali prilike da ostvare direktan kontakt i komunikaciju sa LGBTIQ osobama koje su bile žrtve nasilja i diskriminacije, te sa njima otvoreno razgovaraju o njihovim iskustvima i problemima sa kojima se susreću u svakodnevnom životu.

Herceg Novi

Nevladina fondacija „Građanska alijansa“, u partnerstvu sa nevladinom organizacijom „LGBTIQ Socijalni Centar“, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Vrhovnim državnim tužilaštvom i Upravom policije i uz stručnu podršku nevladine organizacije „LGBT Forum Progress“, organizovala je u srijedu i četvrtak, 24. i 25. aprila, tematske treninge o prihvatanju i zaštiti LGBTIQ osoba na lokalnom nivou. Treninzi su bili organizovani za službenike Centra bezbjednosti Herceg Novi, Odjeljenja bezbjednosti Kotor i Tivat, kao i za tužioce Osnovnih državnih tužilaštava u Herceg Novom i Kotoru.

Ova aktivnost realizovana je u okviru projekta „Unapređenje kvaliteta života LGBTIQ osoba na lokalnom nivou“, koji je finansijski podržalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

Treninzima je prisustvovalo osam pripadnika Centra bezbjednosti Herceg Novi, Odjeljenja bezbjednosti Kotor i Tivat, kao i tri tužioca i jedna savjetnica Osnovnih državnih tužilaštava Herceg Novi i Kotor, koji do sada nisu bili u prilici da pohađaju slične treninge. Nekoliko prisutnih službenika policije su do sada učestvovali u obezbjeđenju Parada ponosa u Budvi i Podgorici, dok je dvoje tužilaca imalo iskustva u postupanju na slučajevima koji uključuju LGBTIQ zajednicu.

Policijski službenici su, kroz dijalog, prepoznali nasilje kao svakodnevni i sveprisutan problem za LGBTIQ osobe, te je uspostavljena otvorena komunikacija o metodama suzbijanja nasilja i efikasnijeg djelovanja policije u manjim sredinama. S druge strane, sa tužiocima je opširnije razgovarano o primjeni Krivičnog zakona u praksi, te potencijalnim dopunama koje bi značajno unaprijedile ovaj zakon u domenu zaštite LGBTIQ zajednice.

Kao i u slučaju obuke sprovedene na Cetinju, sama obuka sastojala se iz tri tematske oblasti i omogućila je učesnicima/ama da se na razumljiv i neposredan način upoznaju sa LGBTIQ terminologijom, problemom nasilja nad LGBTIQ populacijom, društvenim mitovima i stereotipima i njihovoj ukorijenjenosti i rasprostranjenosti u manjim sredinama, kao i o institucionalnoj saradnji na unaprjeđenju bezbjednosti LGBTIQ zajednice. Učesnici su imali priliku da ostvare direktnu komunikaciju i interakciju sa LGBTIQ osobama što, kako pokazuje praksa, značajno utiče na bolje razumijevanje i poštovanje između LGBTIQ osoba i pripadnika Uprave policije.

Nikšić

Nevladina fondacija „Građanska alijansa“, u partnerstvu sa nevladinom organizacijom „LGBTIQ Socijalni Centar“, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Vrhovnim državnim tužilaštvom i Upravom policije organizovala je u utorak i srijedu, 11. i 12. juna, tematske treninge o prihvatanju i zaštiti LGBTIQ osoba na lokalnom nivou. Treninzi su bili organizovani za

službenike/ce Centra bezbjednosti Nikšić i tužioce/tužiteljke iz Osnovnog državnog tužilaštva u Nikšiću.

Ova aktivnost realizovana je u okviru projekta „Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTIQ osoba na lokalnom nivou, kroz izgradnju kapaciteta policije, tužilaštva i lokalnih samouprava“, koji je finansijski podržalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

Treninzima je prisustvovalo 11 službenika/ca Centra bezbjednosti Nikšić i troje tužilaca iz Osnovnog državnog tužilaštva. Nekoliko prisutnih je imalo ranija iskustva u radu na LGBTIQ slučajevima i pohađali su slične treninge u prošlosti, ali je većina konstatovala potrebu za redovnim, godišnjim održavanjem ovakvih aktivnosti za službenike/ce policije i tužioce.

Sam trening sastojao se iz tri tematske oblasti i omogućila je učesnicima/ama da se na razumljiv i neposredan način upoznaju sa LGBTIQ terminologijom, problemom nasilja nad LGBTIQ populacijom, društvenim mitovima i stereotipima i njihovoj ukorijenjenosti i rasprostranjenosti u manjim sredinama, kao i o institucionalnoj saradnji na unaprjeđenju bezbjednosti LGBTIQ zajednice. Pored navedenog, učesnici/e treninga su imali prilike da ostvare direktan kontakt i komunikaciju sa LGBTIQ osobama koje su bile žrtve nasilja i diskriminacije, te sa njima otvoreno razgovaraju o njihovim iskustvima i problemima sa kojima se susrijeću u svakodnevnom životu.

Predstavnici Opštine Nikšić se nisu odazvali pozivu da održe sastanak sa predstavnicima organizatora i razgovaraju o položaju LGBTIQ zajednice u Nikšiću.

Pljevlja

Nevladine organizacije “LGBTIQ Socijalni Centar”, “Građanska alijansa” i “LGBT Forum Progress”, kroz partnersko djelovanje sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Upravom policije i Opštinom Pljevlja, organizovale su u četvrtak i petak (21. i 22. marta) tematske obuke za službenike CB Pljevlja i lokalne samouprave na temu zaštite i prihvatanja LGBTIQ osoba na lokalnom nivou.

Ova aktivnost je realizovana kroz projekat „Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTIQ osoba na lokalnom nivou“, koji je finansijski podržan od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava.

Obukama je prisustvovalo deset pripadnika Centra bezbjednosti Pljevlja i 12 službenica lokalne samouprave, koji do sada nisu bili u prilici da pohađaju slične obuke. Sama obuka sastojala se iz tri tematske oblasti i omogućila je učesnicima/ama da se na razumljiv i neposredan način upoznaju sa LGBTIQ terminologijom, problemom nasilja nad LGBTIQ populacijom, društvenim mitovima i stereotipima i njihovoj ukorijenjenosti i rasprostranjenosti u manjim sredinama, kao i o institucionalnoj saradnji na unaprjeđenju bezbjednosti LGBTIQ zajednice.

Pored stručnog tematskog dijela, učesnici/e obuka su imali prilike da ostvare direktan kontakt i komunikaciju sa LGBTIQ osobama koje su bile žrtve nasilja i diskriminacije, te sa njima otvoreno razgovaraju o njihovim iskustvima i problemima sa kojima se susrijeću u svakodnevnom životu.

Jedan od učesnika obuke za službenike CB Pljevlja je naveo da se divi hrabrosti mlade transrodne osobe sa kojom je razgovarao, te da će da učini sve da se ljudi sa sličnim iskustvima u Pljevljima ubuduće maksimalno zaštite. Učesnica obuke za lokalne službenice je istakla da su njene premise o LGBTIQ zajednici bile podupriete nedostatkom znanja i iskustva, ali da je neposredni kontakt i susret ove vrste od ključne važnosti za dalje formiranje njenih stavova i vrijednosti.

Bijelo Polje

Nevladina fondacija „Građanska alijansa“, u partnerstvu sa nevladinom organizacijom „LGBTIQ Socijalni Centar“, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Vrhovnim državnim tužilaštvom i Upravom policije organizovala je u utorak i srijedu, 30. i 31. jula, tematske treninge o prihvatanju i zaštiti LGBTIQ osoba na lokalnom nivou u Bijelom Polju.

Treninzi su bili organizovani za 12 službenika/ca Centra bezbjednosti Bijelo Polje, predstavnika Osnovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju kao i tri predstavnika lokalne samouprave i to rukovodilac odsjeka za ljudska i manjinska prava u opštini Bijelo Polje, lokalna kontakt osoba za LGBTIQ populaciju, kao i član odsjeka za rodnu ravnopravnost u gradu.

Većina predstavnika Centra bezbjednosti u Bijelom Polju prethodno su prošli određenu formu treninga te je sprovedeni trening adaptiran sa inoviranim informacijama i prilagođen nivou poznanika.

Ova aktivnost takođe je realizovana u okviru projekta „Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTIQ osoba na lokalnom nivou, kroz izgradnju kapaciteta policije, tužilaštva i lokalnih samouprava“, koji je finansijski podržalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

Podgorica

U Podgorici je održano panel predavanje pod nazivom „**Ljudska prava u 21. vijeku**“, koje je nevladina organizacija „LGBT Forum Progres“ organizovala u sklopu projekta podržanog u okviru programa „*De Facto razvoj: podrška rastu i liderstvu organizacija građanskog društva*“, koji sprovodi Fond za aktivno građanstvo, uz podršku Evropske unije i kofinansiranje Ministarstva javne uprave.

Samo panel predavanje se sastojalo iz dvije cjeline i obuhvatilo je govornike koji su prepoznati kao relevantni i stručni u svojoj oblasti djelovanja. Cilj panela je bio da prisutnim LGBTIQ osobama, kao i aktivistima i volonterima „LGBT Forum Progres“ i partnerskih NVO, prenese praktična znanja i savjete o mehanizmima borbe protiv diskriminacije i nasilja, ulogama institucija sistema, medija i organizacija civilnog društva, kao i o zaštiti od posljedica negativnih društvenih pojava i njihovog uticaja na svakodnevni život.

U prvoj cjelini, koja je nosila naziv „**Pravosuđe i ljudska prava – primjeri iz prakse**“, učestvovali su **Valentina Burzanović** – sudija Suda za prekršaje u Podgorici, **Miroslav Turković** – tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici i **Boris Raonić** – diplomirani pravnik i predsjednik „Građanske alijanse“. Tokom ovog dijela, pružen je osvrt na djelovanje institucija sudstva i tužilaštva, kao i ulozi civilnog sektora kao partnera. Takođe, kroz dijalog sa učesnicima, diskutovano je o konkretnim slučajevima koji su se dešavali u Crnoj Gori, a koji se tiču LGBTIQ populacije i uopšte marginalizovanih i manjinskih zajednica. Konačno, dat je širi osvrt na međusobnu saradnju svih institucionalnih i društvenih aktera u procesu zaštite od nasilja i diskriminacije u 21. vijeku.

Druga cjelina, pod nazivom „**Ljudska prava u savremenom okruženju**“, okupila je stručnjake iz oblasti ljudskih prava, psihologije i medija. **Dina Knežević**, predstavnica Institucije zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, govorila je o prepoznavanju diskriminacije u praksi i konkretnim slučajevima po kojima je Institucija zaštitnika postupala. **Radoje Cerović**, psiholog i komunikolog, fokus je stavio na psihološku osnovu diskriminacije u društvu, kao i mehanizmima očuvanja mentalnog i fizičkog zdravlja u kontekstu hroničnog stresa i izloženosti nasilju u svim oblicima. **Srdan Kosović**, glavni i odgovorni urednik „Vijesti“, sagledao je pitanje ljudskih prava LGBTIQ osoba kroz vizuru medija i novinarske profesije, te bliže definisao ulogu medija u procesu promocije ljudskih prava.

Cjelokupan panel pratila je aktivna diskusija između panelista i učesnika, a otvorene su brojne teme od značaja za razvoj crnogorskog LGBTIQ pokreta i saradnje institucija sistema i civilnog sektora.

Bar

Nevladina fondacija „Građanska alijansa“, u partnerstvu sa nevladinom organizacijom „LGBTIQ Socijalni Centar“, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Vrhovnim državnim tužilaštvom i Upravom policije organizovala je u utorak, 2. jula, tematski trening namijenjen tužiocima o prihvatanju i zaštiti LGBTIQ osoba na lokalnom nivou u Baru.

Treningu su prisustvovala dvije tužiteljke iz Osnovnog državnog tužilaštva u Baru. Obije tužiteljke su bile polaznice prethodno održanih treninga, tako da su posjedovale osnovno znanje o samoj LGBTIQ zajednici i njenim prilikama u Crnoj Gori.

Predstavnici organizatora događaja su sa tužiteljicama razgovaralo o konkretnim slučajevima na terenu, različitim djelima u kojima LGBTIQ osobe mogu biti oštećene strane, neophodnosti ujednačenja tužilačke prakse i specifičnostima slučajeva koji uključuju LGBTIQ zajednicu.

Ova aktivnost takođe je realizovana u okviru projekta „Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTIQ osoba na lokalnom nivou, kroz izgradnju kapaciteta policije, tužilaštva i lokalnih samouprava“, koji je finansijski podržalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

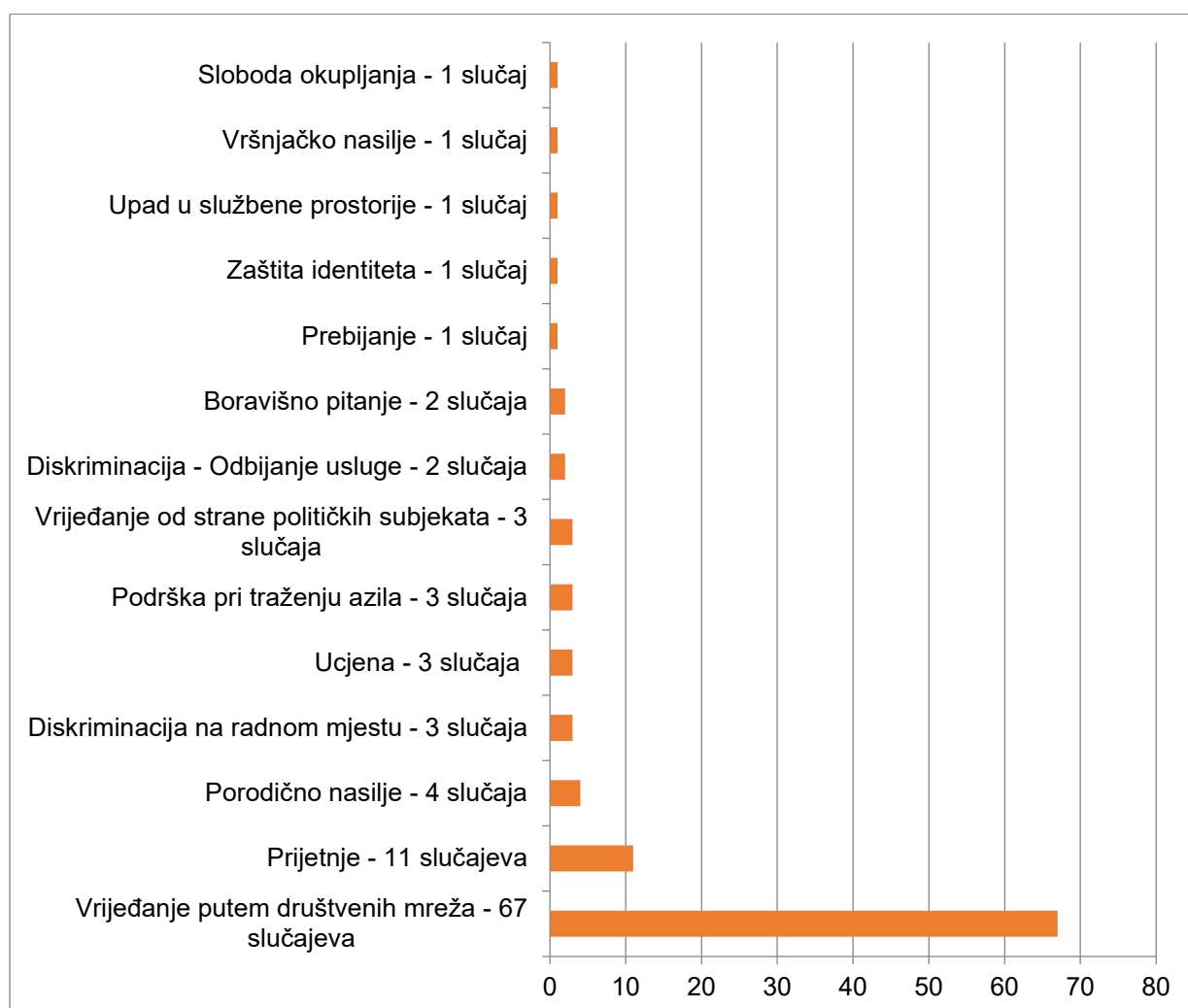
Saradnja i komunikacija sa Upravom policije i tužiocima na slučajevima nasilja, diskriminacije i govora iz mržnje u kojima je oštećena stana LGBTIQ zajednica

U toku 2019. godine, sudeći po informacijama organizacija koje vrše monitoring slučajeva nasilja, diskriminacije, govora i zločina iz mržnje Upravi policije je podneseno preko stotinu slučajeva.

Nevladina organizacija “LGBT Forum Progres”, aktivno je vršila monitoring podnesenih slučajeva te je s tim u vezi izvedena statistika⁴ podnesenih prijava ispod.

STATISTIČKA OBRADA SLUČAJEVA U 2019. godini

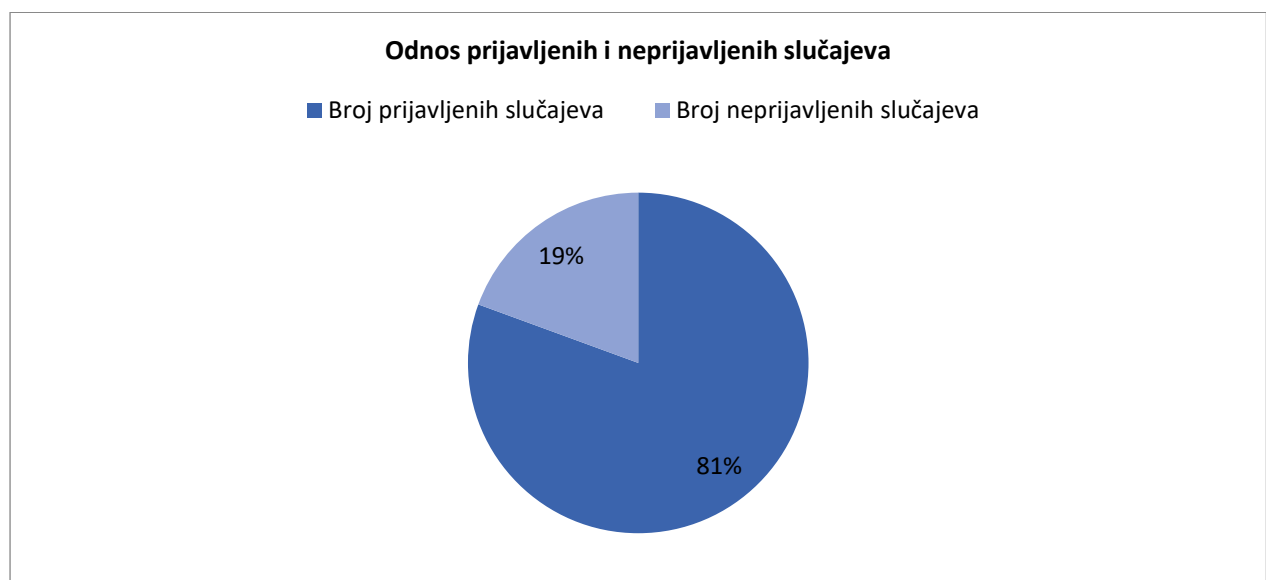
Grafikon 1: Pregled slučajeva po tipu:

⁴ Publikacija “Pravna zaštita LGBTIQ osoba u Crnoj Gori – Primjeri iz prakse” – LGBT Forum Progres, 2019.

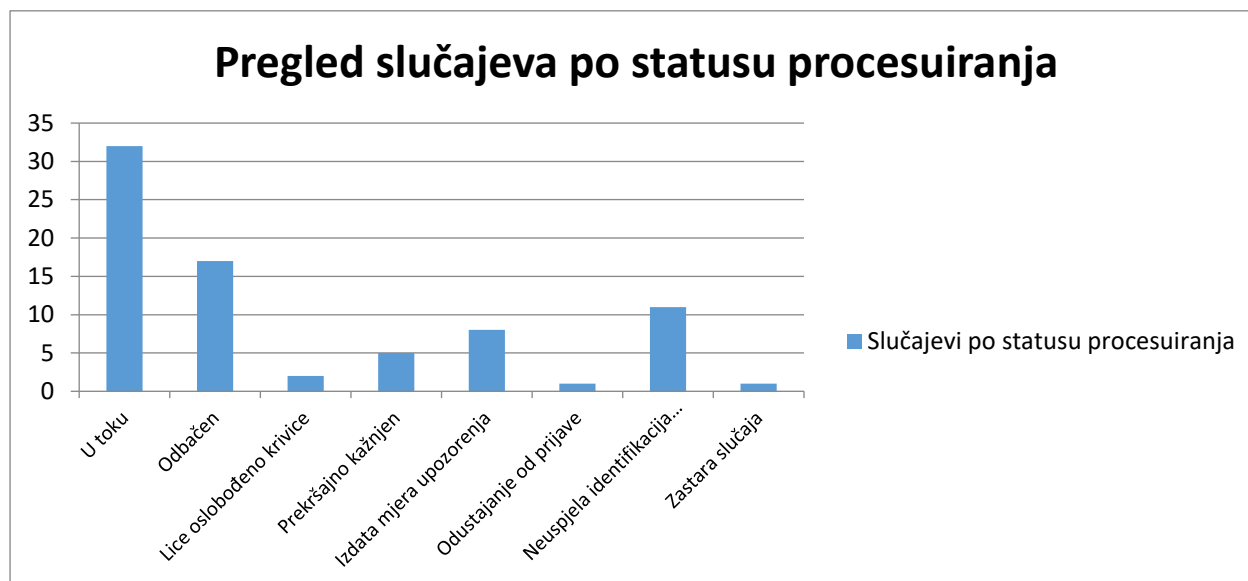
Ukupno 103 slučaja je obrađeno ovom publikacijom, a na grafikonu iznad prikazan je pregled arhiviranih slučajeva po osnovu tipa. Kao što je jasno prikazano u grafikonu, najzastupljeniji broj prijava podnesen je povodom vrijeđanja LGBTIQ zajednice putem društvenih mreža, ukupno 67 prijava. Sljedeći najzastupljeniji tip registrovanih i obrađenih slučajeva jesu prijetnje upućene LGBTIQ zajednici, ukupno 11 slučajeva, praćeni slučajevima porodičnog nasilja, gdje je registrovano ukupno četiri slučaja u posmatranom periodu. Zatim, po tri slučaja registrovana su u sljedećim tipovima: diskriminacija na radnom mjestu, ucjena članova/ica LGBTIQ zajednice, podrška pri traženju azila, kao i vrijeđanje LGBTIQ zajednice od strane političkih subjekata. Po dva obrađena slučaja registrovana su kada je u pitanju diskriminacija u kontekstu odbijanja usluge LGBTIQ zajednici kao i u pružanju pravne pomoći pri rješavanju boravišnog pitanja. Na samom kraju, kada su u pitanju prebijanje LGBTIQ osoba, zaštita identiteta LGBTIQ osoba, upad u službene prostorije LGBTIQ organizacija, vršnjačko nasilje i sloboda okupljanja LGBTIQ osoba, registrovano je i obrađeno po jedan slučaj.

Grafikon 2: Broj prijavljenih slučajeva u odnosu na broj ukupno registrovanih slučajeva:

Kada je u pitanju odnos između prijavljenih i neprijavljenih slučajeva, od ukupno registrovanih slučajeva, može se zaključiti da je i dalje prisutan veliki stepen nepovjerenja u institucije, odnosno strah od institucionalnog autovanja, te je od ukupnog broja od 103 slučaja, samo 81%, odnosno 83 slučaja zaista procesuirano pred institucijama pravosudnog sistema. Ovaj podatak, iako bolji u odnosu na prethodne godine, ukazuje i na potrebu kontinuiranog rada na izgradnji povjerenja LGBTIQ zajednice ka institucijama sistema.

Grafikon 3: Broj prijavljenih slučajeva po statusu procesuiranja:

Kada uzmemo u obzir slučajeve prijavljene Upravi policije, grafikon iznad prikazuje ishodne, odnosno statuse slučajeva po statusu procesuiranja. Radi pojašnjenja, slučajevi koji čine podatke predstavljene u grafikonu su prijavljeni slučajevi Upravi policije. Nekoliko opisanih slučajeva u publikaciji kao što su slučajevi zahtjeva za dobijanje azila, rješenja boravišnog pitanja i zaštite identiteta nisu uključeni u ovaj grafikon.

Najveći broj prijavljenih slučajeva u toku posmatranog perioda projekta je i dalje u toku. Ukupan broj od 32 slučaja u toku posmatranog perioda nije imao svoje pravosnažno rješenje. Ukupno 17 prijavljenih slučajeva je odbačeno kao neosnovano, odnosno saopšteno je da nema elemenata bića djela koja se gone po krivičnoj ili prekršajnoj osnovi. U 11 prijavljenih slučajeva službenici Uprave policije nisu uspjeli identifikovati počinioca, uprkos činjenici da je u svim slučajevima Upravi policije dostavljena prpratna dokumentacija koja je sadržala podatke o profilima samih počinitelaca na društvenim mrežama.

U ukupno osam slučajeva, ustanovljeno je da nema elemenata bića krivičnih djela kao ni prekršajnih djela koja se gone po službenoj dužnosti, ali je i pored toga Uprava policije izdala mjeru upozorenja počiniocima.

Ukupno pet slučajeva u toku posmatranog perioda pravosnažno je okončano, a sva lica su novčano kažnjena.

U dva analizirana slučaja došlo je do pravosnažnog oslobođenja od krivice, u jednom slučaju je došlo do zastarijevanja i u jednom slučaju došlo je do odustajanja od same prijave.

Kada je u pitanju razmjena i komunikacija sa Upravom policije vezano za slučajeve nasilja, mržnje, diskriminacije i drugih prijavljenih incidenata učinjenih na štetu LGBTIQ osoba, komunikacija sa kontakt LGBTIQ policijskim službenicima/cama bila je profesionalna i razumijevajuća.

Nevladine organizacije nisu identifikovale probleme u komunikaciji sa Upravom policije. Informacije o statusu podnesenih prijava dobijane su na osnovu podnesenih zahtjeva za slobodni pristup informacijama.

Nevladina organizacija LGBT Forum Progres, za potrebe izrade publikacije zbirnih slučajeva nasilja, mržnje, diskriminacije i drugih prijavljenih incidenata učinjenih na štetu LGBTIQ osoba podnijela je Zahtjev o slobodnom pristupu informacijama UPI-007/19-4809/3 od 25. oktobra 2019. godine. Odjeljenje za analitiku i unapređenje rada policije je 8. novembra 2019. godine donijelo rješenje o dozvoli pristupu informaciji, iz kojeg su kompletirane informacije neophodne za kreiranje same publikacije.

Informacije o ostalim slučajevima koji su ranije procesuirani od strane policije, kako navodi organizacija „LGBT Forum Progres“, dobijane su neposredno od strane Uprave policije, mahom email komunikacijom ili telefonskim putem.

Kada je u pitanju saradnja sa državnim tužilaštvima, u toku 2019. godine, registrovan je samo jedan slučaj koji je imao krivičnu kvalifikaciju. U pitanju je slučaj napada na aktivistu trans zajednice u Kolašinu, 28. avgusta 2019.godine.

Kada je ovaj slučaj u pitanju, ostvarena je kvalitetna komunikacija i saradnja sa Osnovnim državnim tužilaštvom u Kolašinu, nadležnim u ovom slučaju.

Komunikacija i saradnja je tekla neposredno i u ovom konkretnom slučaju. Iz Uprave policije je 2. septembra 2019. godine saopšteno da su Kolašinci S.K (33), R.V (30) i B.V. (30) uhapšeni zbog sumnje da su 28. avgusta 2019. godine u Kolašinu izvukli iz kuće, a potom pretukli transrodnu osobu. Kako je javnosti saopšteno iz Uprave policije, uhapšena lica su uz krivičnu prijavu privedeni nadležnom tužiocu. Nadležni tužilac Osnovnog državnog tužilaštva kvalifikovao je djelo kao nasilničko ponašanje iz člana 399 Krivičnog zakonika Crne Gore.

Suđenje u ovom slučaju je zakazano za 12. decembar.

Ocjene i zaključna razmatranja

Tekuću, 2019. godinu, karakteriše nastavak aktivnosti saradnje i izgradnje partnerskog odnosa između policije i tužilaštva s jedne strane i LGBTIQ zajednice, kroz djelovanje civilnog sektora, s druge strane. Noseći strateški dokument, novousvojena Strategija za unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, zajedno sa integrisanim Akcionim planom za 2019. godinu, predstavljaju snažnu osnovu za ostvarenje kontinuiteta unaprjeđenja kapaciteta službenika/ca Uprave policije i tužilaca za rad sa LGBTIQ zajednicom. Predviđeni strateški ciljevi definisani Strategijom, zajedno sa operativnim ciljevima i predviđenim mjerama kvalitetno reflektuju potrebe LGBTIQ zajednice kada su u pitanju sigurnost i bezbjednost ove zajednice u Crnoj Gori.

Komunikacija i saradnja LGBTIQ zajednice, kroz djelovanje organizacija civilnog društva, sa predstavnicima/cama Uprave policije i državnih tužilaštava ostaje na visokom nivou, prateći trendove prethodnih godina. Komunikacija se odvija neometano, neposredno i uz međusobno poštovanje, što je činjenica koja dodatno potvrđuje neophodnost i uspjeh dugogodišnjih zajedničkih napora, koji su rezultirali današnjim odnosom. Saradnja i komunikacija na pojedinačnim slučajevima takođe odražava ovaj, pozitivan trend. U 2019. godini, u kontekstu slučajeva LGBTIQ osoba, nije identifikovano neprofesionalno ponašanje policijskih službenika, što je indikator uspjeha implementiranih obuka i treninga namijenjenih profesionalizaciji Uprave policije i podizanju kapaciteta samih službenika/ca za rad sa LGBTIQ osobama. U konkretnim slučajevima tužilaštva, u toku 2019. godine, samo je jedan slučaj krivično okarakterisan, a u konkretnom slučaju nisu identifikovane negativne ili neprofesionalne radnje tužilaca.

Dodatno, kada govorimo o obukama, treninzima i drugim oblicima edukativnih aktivnosti sprovedenih u cilju profesionalizacije i unaprjeđenja kapaciteta Uprave policije za rad sa LGBTIQ zajednicom, konstatuje se nastavak sprovođenja efektivnih obuka, sa akcentom na lokalne ispostave policije i tužilaštava. Ovaj, proces decentralizacije, odnosno fokusa na sjeverne i južne opštine je značajan imajući u vidu činjenicu da su se prethodne obuke, godinama unazad, sprovodile sa većinskim fokusom na glavni grad.

Ekspanzija ciljne grupe od posebnog je značaja za članove/ice LGBTIQ zajednice na lokalnom nivou, koji, implementacijom kontinuiranih obuka dobijaju partnere među lokalnim policijskim službenicima i tužiocima. Na ovaj način se posebno ohrabruje i podstiče proces razvoja povjerenja između dvije strane na lokalnom nivou, što će u perspektivi ohrabriti LGBTIQ osobe, žrtve nasilja i diskriminacije, da samostalno prijavljuju incidente, bez neophodnosti podrške organizacija civilnog društva.

Dodatno, u određenom broju slučajeva iz Uprave policije saopšteno je da nije bilo moguće identifikovati počinioce, što ostavlja prostor za unaprjeđenje policijske prakse u ovom domenu. Pri planiranju budućih obuka i treninga, ovaj aspekt se treba imati u vidu.

Konačno, u toku 2019. godine nastavile su se ekstenzivne aktivnosti prijavljivanja slučajeva nasilja, govora i zločina učinjenih iz mržnje kao i diskriminacije učinjene na štetu LGBTIQ osoba u Crnoj Gori. Organizacije, kroz svoje individualne programe pravne pomoći, registrovale su i prijavile preko stotinu slučajeva. Slično prethodnim godinama, bilježi se određen broj, iako manji, registrovanih slučajeva koji iz razloga straha od institucionalnog outovanja i nepovjerenja nisu prijavljeni. Ova činjenica je pokazatelj da i dalje postoji potreba za kontinuiranim naporima i aktivnostima u cilju povećanja stepena povjerenja, razumijevanja policijskih dužnosti, obaveza i prakse. U navedenim prijavljenim slučajevima bilježi se i povećanje

zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka, kao i izdavanja mjera upozorenja u slučajevima online prijetnji i uvreda usmjerenih ka LGBTIQ zajednici, što svakako cijeni kao razvoj pozitivne prakse.

Na samom kraju, preporuka organizacija civilnog društva ostaje kreiranje i implementacija programa obuka i treninga namjenjenih Upravi policije i crnogorskim tužiocima, u skladu sa strateškim dokumentima usvojenim od strane Vlade Crne Gore. Pozitivne prakse kao što su Tim povjerenja, neposrednost i efikasnost komunikacije i saradnje na slučajevima, i kontinuiranih napora povećanja povjerenja LGBTIQ zajednice u rad institucija moraju ostati među prioritetnim oblastima kada je u pitanju planiranje zajedničkih aktivnosti. Na ovaj način, nastaviće se sa trendom pozitivnog, partnerskog i međusobno razumijevajućeg djelovanja, i samim tim, opšteg napretka kada je u pitanju kvalitet života LGBTIQ osoba u Crnoj Gori.